

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФОРМУВАННЯ ЦИФРОВИХ КОМПЕТЕНЦІЙ ЗА ДОПОМОГОЮ ПРАКТИЧНИХ ЗАВДАНЬ

Посвятовська Ольга Богданівна

викладач-методист,
Галицький фаховий коледж імені В'ячеслава Чорновола,
helgaposv@gmail.com

Слепцова Ольга Ярославівна

викладач,
Галицький фаховий коледж імені В'ячеслава Чорновола,
olgasleptcova30@gmail.com

На основі сучасних підходів до використання цифрових засобів у навчанні, важливо не лише забезпечити здобувачів освіти цими новими, недоступними раніше, технічними засобами навчання, сучасними методами подання навчального матеріалу, засобами, які підтримують вищий рівень взаємодії та спілкування учасників навчального процесу, а й формувати розвиток цифрової компетентності здобувачів освіти. Що є особливо актуальним з огляду на європейську інтеграцію України.

Рада Європейського Союзу 17 січня 2018 року на основі пропозицій Європейської Комісії прийняла Рекомендацію щодо ключових компетентностей навчання протягом усього життя (Council Recommendations on key competences for lifelong learning, 2018). Рекомендація визначає вісім ключових компетенцій, які необхідні для особистої самореалізації, працевлаштування, здорового та сталого способу життя, активного громадянства та соціальної інклюзії. Однією з ключових компетентностей визнано цифрову компетентність [4].

Згідно з Законом України «Про освіту» інформаційно-комунікаційна компетентність окреслено як ключову компетентність, яка необхідна людині для успішної діяльності в суспільстві [1].

Дана компетентність поєднує в собі вміння логічного та систематично використовувати інформаційні технології для навчання, професійних цілей та житті у суспільстві, тобто вона також є важливою складовою професійної компетентності майбутніх фахівців і вказує на їх сучасність, мобільність та конкурентоспроможність.

Варто констатувати, що цифрова грамотність не є стихійно набутим явищем, це система знань, умінь та навичок, які забезпечують необхідні якості для життя у сучасному суспільстві, а тому їх формування та розвиток мають бути цілеспрямованими та усвідомленими [2].

Також, унікальність цифрової компетентності полягає в тому, що завдяки їй викладач може забезпечити більш ефективніше набуття здобувачами освіти інших компетентностей та програмних результатів навчання в професійній сфері.

Серед базових знань, умінь і навичок, які відносяться до цієї компетентності є інформаційна грамотність; спілкування та співпраця, участь у суспільстві; вміння створювати цифровий контент, включаючи етичні принципи; безпека; розв'язання проблем [5]. Зокрема, цифрові компетентності включають в себе вміння використовувати, оцінювати, фільтрувати, створювати, проєктувати та поширювати цифрові ресурси. Робота з інформаційними технологіями та цифровим контентом вимагає критичного, допитливого і одночасно відкритого та перспективного ставлення до їх розвитку, а також безпечного та відповідального підходу до їх використання.

Сучасні педагогічні працівники повинні забезпечувати поєднання професійної комунікації та співпраці із застосуванням інноваційних та творчих підходів за допомогою різноманітних цифрових інструментів, усвідомлюючи їх функціональні особливості, обмеження, наслідки та ризики використання, знати основи функціонування та застосування різних цифрових пристроїв, комп'ютерних програм та мереж, а також розуміти загальні принципи, механізми та логіку, що лежать в основі розробки та створення цифрових сервісів [3].

Концепція цифрової грамотності вимагає актуалізації згідно до реалій сучасного інформаційного суспільства. Аналіз актуальних досліджень та публікацій, а також власний досвід свідчать, що забезпечення ефективного формування цифрової компетенції відбувається не лише через використання інформаційних технологій, але й через використання відповідного актуального змістового матеріалу заняття, практичних завдань з різних предметних областей.

Важливим чинником у цьому є інтегрованість змісту заняття, яка реалізується через проблемно-орієнтованість пропонованих на заняттях завдань, які покликані стимулювати обговорення, дискусію, пошук різноманітних джерел інформації, зіткнення думок, дослідження певних явищ з різних сторін; пов'язувати зміст заняття з реальним життям; містити практичну значущість інформації, яка має знаходити підтвердження через реальні факти та в змодельованих на занятті ситуаціях. Окремо потрібно враховувати виклики теперішнього часу, які спонукають до дистанційного та змішаного навчання.

Одним із таких шляхів створення сприятливих умов для формування і розвитку ключових компетентностей на заняттях є виконання практичних завдань. Вони мають бути розроблені і сформовані таким чином, щоб не лише формувати цифрову компетентність, але і забезпечувати формування чи розвиток інших. Для набуття та вдосконалення практичних навичок усі заняття мають передбачати практичну роботу з використанням цифрових засобів, адже недостатньо просто щось знати, важливо вміти використовувати ці знання. Як приклад таких практичних завдань можна використати метод проєктів, компетентнісні задачі. В результаті виконання такого типу завдань на виході здобувач освіти отримує закінчений інформаційний продукт, який має зв'язок із життям.

В якості прикладу можна навести виконання міні проєктів на тему «Рутенія – справжня українська абетка» студентами спеціальності 061. Журналістика при вивченні теми інфографіка з курсу «Інформатика». Виконання даного завдання продемонструвало не тільки отримані практичні

навички роботи з певним інформаційним забезпеченням, а й дало змогу студентам дослідити хронологію історичних подій пов'язаних з витоками, заборорою та відродженням даного шрифту, а також побачити його значення для української культури, типографіки та писемності, показало міжпредметні зв'язки з історією, культурологією та інші аспекти дослідження на їх власний розсуд.

Доцільним інструментом для формування цифрової компетентності в поєднанні з іншими компетентностями під час виконання практичних завдань буде використання інтегрованості. Як приклад поєднання математики та інформатики для вирішення актуальних проблем, завдання пов'язані з енергозбереженням та розумним використанням енергії типу *«Родина використовує 200 куб. газу на місяць вартістю X грн. за куб. для опалення будинку. Як альтернативу має твердопаливний котел та може використовувати 2 куб. дров вартістю Y грн. Дослідити актуальні ціни в регіоні та отримати відповідь на основі розрахунків про доцільність використання енергоносія і економію коштів за опалювальний сезон, який триває 6 місяців»*. При виконанні даного завдання здобувач освіти не тільки відпрацює свої цифрові навички, але і матиме можливість застосувати їх в реаліях сьогодення.

Вміння застосовувати цифрові засоби в навчальному процесі дозволяє спроектувати технологічну основу для розвитку навичок самоосвіти, формує сучасну культуру та цифрову грамотність під час роботи з різними джерелами інформації, що впливає на інтелектуальне зростання особистості здобувача освіти. Активне використання цифрових технологій в освітній діяльності в поєднанні з різноплановими практичними завданнями сприяє ефективності освітнього процесу на всіх його рівнях і формуванню професійних і цифрових компетентностей майбутніх фахівців, які передбачають впевнене та критичне використання цифрових технологій у професійній діяльності, повсякденному житті та спілкуванні.

Список використаних джерел

1. Закон України «Про освіту» (Відомості Верховної Ради (ВВР), 2017, № 38–39, С .380. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text> (дата звернення: 23.10.2022).
2. Лебідь О. В., Волкова Н. П. Формування цифрової компетентності у майбутніх учителів гуманітарних спеціальностей. Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах: Збірник наукових праць. Запоріжжя: КПУ, 2021. Вип. 78. С. 161–166. URL: <http://ir.duan.edu.ua/handle/123456789/3781> (дата звернення: 30.10.2022).
3. Методичні рекомендації щодо формування інформаційно-цифрової компетентності педагогічних працівників. ДУ «Український інститут розвитку освіти». Київ 2021. URL: <https://uied.org.ua/wp-content/uploads/2022/07/metodychni-rekomendacziyi-z-rozvytku-cyfrovoiyi-kompetentnosti.pdf> (дата звернення: 23.10.2022).
4. Рекомендація 2006/962/ЄС Європейського Парламенту та Ради (ЄС) «Про основні компетенції для навчання протягом усього життя» від 18 грудня 2006 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_975 (дата звернення: 13.09.2022).
5. Сухомлин О. А. Формування цифрової компетентності студентів філологічних спеціальностей як психологічно-педагогічна проблем. Молодий вчений. 2019. № 8(2). С. 255–259. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/molv_2019_8\(2\)_25](http://nbuv.gov.ua/UJRN/molv_2019_8(2)_25) (дата звернення: 30.10.2022).